

Startnota
27 september '07

REORGANISATIE VAN DE WATERSECTOR

Inhoud

Inleiding	1
Startnota reorganisatie van de watersector	2
1. Beleidsintenties Vlaamse Regering	2
1.1. Regeerakkoord 2004-2009	2
1.2. Beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2004-2009	3
1.3. Programmadecreet 2005	3
2. Stand van zaken in het waterzuiveringslandschap na de reorganisatie	4
2.1. Aquafin.....	4
2.2. Saneringsplicht voor drinkwatermaatschappijen.....	4
2.2.1. Gemeentelijke contracten	5
2.2.2. Bijzondere contracten	5
2.3. Oprichting van de waterketenbedrijven.....	6
3. Toetsing	6
3.1. Integrale aanpak van de waterketen benadrukken door het invoeren van de saneringsplicht voor de drinkwatermaatschappijen.....	7
3.2. Verbetering oppervlaktewaterkwaliteit.....	8
3.3. Ééngemaakte waterfactuur	8
3.4. Een nieuwe beheersovereenkomst tussen de nv Aquafin en het Vlaamse Gewest	9
3.5. Structuur van de drinkwatervoorziening in Vlaanderen	9
3.6. Duidelijke scheiding tussen de gewestelijke opdracht van transport en zuivering van het afvalwater en de gemeentelijke opdracht voor de inzameling van het	

afvalwater via de riolen.....	10
3.7. Vaststelling van een economische en ecologische toezichthouder.....	10
3.8. De voortzetting van de subsidiëringsprogramma's	11
3.9. De realisatie van de rioolaansluitingen door betere controle en handhaving te bewerkstelligen.....	12
4. Standpunten vorige adviezen	12
4.1. Advies van 21 december 1999 over richtinggevende principes voor integraal waterbeleid	13
4.2. Advies van 08 juni 2000 over de behandeling van stedelijk afvalwater in Vlaanderen.....	13
4.3. Advies van 07 juni 2001 over het voorontwerp van decreet betreffende water bestemd voor menselijke aanwending	14
4.4. Advies van 16 december 2004 over de reorganisatie van de watersector in het kader van het programmadecreet	14
4.5. Advies van 26 mei 2005 over lokale aspecten van het waterzuiveringsbeleid in Vlaanderen.....	14
4.6. Advies van 26 april 2007 over de waterbeheerskwesties.....	15
5. Vragen	16
Bibliografie	16

1

Inleiding

2

3 Deze startnota vormt de basis voor een advies op eigen initiatief van de Raad en kadert
4 in het jaarprogramma 2007 van de Minaraad. De startnota vormt samen met de
5 organisatie van een MOT 'Reorganisatie watersector' begin oktober 2007 de basis voor
6 een advies. Het doel van dit advies is om in eerste instantie de reeds geleverde
7 inspanningen van de Vlaamse overheid in kaart te brengen en om in tweede fase
8 aanbevelingen te formuleren om de Europese verplichtingen uit de Richtlijn Stedelijk
9 Afvalwater en de Kaderrichtlijn Water te behalen.

10

11 Tim Blockx,
12 Adjunct van de directeur
13

1. Beleidsintenties Vlaamse Regering

Het naleven van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater en de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water zijn de belangrijkste randvoorwaarden voor de verdere ontwikkeling van het waterzuiveringsbeleid. Op basis van verschillende rapporten blijkt dat Vlaanderen ten opzichte van andere Europese landen achterop hinkt op het vlak van collectieve waterzuivering. Het merendeel van de Vlaamse waterlopen voldoet niet aan de wettelijke basiskwaliteitsnormen.

Om tegemoet te komen aan deze verplichtingen en knelpunten heeft de Vlaamse Regering sinds haar aantreden in 2003 verschillende intenties op papier gezet. Hierna worden de belangrijkste documenten besproken, met name het Vlaams Regeerakkoord 2004-2009 en de Beleidsnota Leefmilieu en Natuur. Verder wordt ook nog nader ingegaan op het Programmadecreet 2005 van 24 december 2004.

1.1. Vlaams Regeerakkoord 2004-2009

De Vlaamse Regering maakte bij haar aantreden in 2003 in het Regeerakkoord 2004-2009 een globaal plan bekend dat, zowel organisatorisch als op het vlak van financiering enkele knelpunten in het waterzuiveringsbeleid moest oplossen. Dit plan bestond uit de volgende hoofdlijnen:

- Ontwikkelen van een samenhangend beleid met betrekking tot de productie en distributie van drinkwater evenals inzake de afvoer en zuivering van het afvalwater.
- Een nieuwe beheersovereenkomst tussen de nv Aquafin en het Vlaamse Gewest, waarin duidelijk de resultaatsverbintenis op het terrein opgenomen werd. De volgende items worden in de nieuwe beheersovereenkomst opgenomen:
 - een schema dat in overeenstemming is met de EU- reglementering;
 - een ecologische resultaatsverbintenis;
 - de vereiste van kostenefficiëntie;
 - een sluitend financieel raam en regulering.
- Een duidelijke scheiding tussen de gewestelijke opdracht van transport en zuivering van het afvalwater en de gemeentelijke opdracht voor de inzameling van het afvalwater via de riolen. Tegelijk worden voor alle steden en gemeenten de plannen voorbereid die uitvoering geven aan deze scheiding. Ook de steden en de gemeenten zullen voor twijfelgevallen zelf een uitspraak moeten doen over het al dan niet aansluiten op een collectieve zuiveringsinfrastructuur. Op dat ogenblik zal de burger die in het buitengebied leeft, weten of hij een individuele zuiveringsinstallatie moet plaatsen of zal kunnen aansluiten op een collectieve infrastructuur.
- De vergoeding voor de zuivering en collectering zal aan de klanten van de drinkwatermaatschappijen via één enkele waterfactuur doorgerekend worden. Hierdoor wordt de transparantie voor de burger verhoogd.

- 1 - De oprichting van een economische en ecologische toezichthouder. Deze nieuwe entiteit
2 moet toezien op de goede afloop van de uitbouw en het beheer van de
3 saneringsinfrastructuur.
4
- 5 - Het voortzetten van de subsidiëringsprogramma's. Aandacht moet hierbij gaan naar het
6 verfijnen van de subsidieregels om de beschikbare kredieten optimaal aan te wenden.
7 De gemeenten worden verder gestimuleerd om hun rioleringsstelsel uit te bouwen. Er
8 zal ook gezocht worden naar mechanismen om de gemeenten via alternatieve
9 financiering bijkomend te ondersteunen, met het oog op de verhoging van de
10 aansluitingsgraad van de gemeentelijke rioleringen op de waterzuiveringsstations.
11
- 12 - De realisatie van de rioolaansluitingen door betere controle en handhaving te
13 bewerkstelligen.

14 **1.2. Beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2004-2009**

15 De Beleidsnota Leefmilieu en Natuur van minister Peeters omvat een verdere verfijning van
16 de beleidsintenties. Op het vlak van waterzuivering verduidelijkt de beleidsnota de intentie
17 omtrent de ontwikkeling van een samenhangend beleid met betrekking tot de productie en
18 distributie van drinkwater, evenals inzake de afvoer en zuivering van het afvalwater. In de
19 beleidsnota wordt duidelijk weergegeven dat de drinkwatermaatschappijen verantwoordelijk
20 worden gesteld voor de sanering van het door hen geleverde water. Om aan de
21 saneringsverplichting te voldoen kunnen zij beroep doen op derden. Op het niveau van het
22 Vlaamse Gewest zullen zij een contract afsluiten met de nv Aquafin; op het gemeentelijk
23 niveau zullen zij een contract afsluiten met de gemeenten of intergemeentelijke
24 samenwerkingsverbanden of de saneringsplicht zelf invullen.

25 **1.3. Programmadecreet 2005**

26 In het najaar van 2004 zette de Vlaamse Regering een belangrijke stap door middel van
27 een decreetwijziging via de inlassing van hoofdstuk 8 'Reorganisatie van de watersector' in
28 het programmadecreet 2005. De volgende doelstellingen stonden bij deze decreetwijziging
29 voorop:
30

- 31 - een oplossing bieden voor het aanslepende btw-conflict met de federale administratie,
32 die stelde dat 21% in plaats van 6% btw moest aangerekend worden op alle diensten en
33 leveringen van de nv Aquafin;
34
- 35 - de bijdrage fiscaal aftrekbaar maken voor bedrijven;
36
- 37 - de bestaande afvalwaterheffing omvormen tot een vergoeding voor de kosten van het
38 geloosde afvalwater en de vergoeding voor alle waterdiensten integreren in één factuur.
39

40 Op die manier zouden er middelen vrijkomen om de uitvoering van de noodzakelijke
41 rioleringswerken te versnellen. Daarnaast had de Vlaamse Regering de intentie om haar
42 aandelen in de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening te verkopen. Met deze verkoop
43 mikte ze op 75 miljoen euro extra gelden die aangewend konden worden voor een
44 inhaaloperatie op het vlak van waterzuiveringsinfrastructuur.
45

46 Om deze reorganisatie te realiseren moesten verschillende wetgevingen worden aangepast:

- 47
- 48 - de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren; meer
49 bepaald de bepalingen inzake de afvalwaterheffing;
50 - het decreet van 24 januari 1984 inzake het grondwaterbeheer;
51 - het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid
52 (DABM);

1 - het Drinkwaterdecreet van 24 mei 2002.

2
3 Hiertoe werd in het programmadecreet houdende de begeleiding van de begroting van 2005
4 (via een amendement van de Vlaamse Regering) een volledig nieuw hoofdstuk ingelast over
5 de reorganisatie van de watersector. Het programmadecreet, inclusief het hoofdstuk over
6 de reorganisatie van de watersector, werd goedgekeurd op 24 december 2004. Het trad in
7 werking op 1 januari 2005.

8
9 Het is op basis van de hoofdlijnen van het Vlaams Regeerakkoord 2004-2009 en de
10 Beleidsnota 2004-2009 dat een afweging wordt gemaakt in hoeverre de Vlaamse Regering
11 haar beloftes is nagekomen.

12 **2. Stand van zaken in het waterzuiveringslandschap na de** 13 **reorganisatie**

14 **2.1. Aquafin**

15 Op 2 juni 2006 besliste de Vlaamse Regering om alle aandelen van Aquafin in te kopen.
16 Hiermee kwam Vlaanderen tegemoet aan de ingebrekestelling van de Europese Commissie
17 over de verenigbaarheid van het gemengde bedrijf met het gemeenschapsrecht. Het
18 Vlaamse Gewest betaalde in totaal 100 miljoen euro voor de 49% participatie. SEVERN
19 TRENT bezat 20 % van de aandelen en de overige 29 % waren in bezit van institutionele
20 beleggers. Aquafin is sinds 2 juni 2006 volledig in publieke handen.

21
22 Op 30 juni 2000 besliste de Vlaamse Regering om de lopende beheersovereenkomst met
23 Aquafin op te zeggen. De overeenkomst had een opzegtermijn van 20 jaar. In deze
24 beheersovereenkomst werd onder meer bepaald dat investeringen worden terugbetaald
25 over een periode van 15 jaar. Een looptijd van 15 jaar impliceerde dat contracten afgesloten
26 vanaf 2005 versneld zouden moeten afbetaald worden, vermits de beheersovereenkomst
27 zou aflopen in 2020. Om aan dit probleem te verhelpen ondertekende Vlaams minister van
28 Leefmilieu Kris Peeters op 31 mei 2005 twee addenda aan de beheersovereenkomst tussen
29 het Vlaamse Gewest en Aquafin, waarbij de vooropzeg van 14 juli 2000 werd opgeheven en
30 de beheersovereenkomst opnieuw werd omgezet in een rollende overeenkomst voor 20
31 jaar.

32 **2.2. Saneringsplicht voor drinkwatermaatschappijen**

33 Artikel 135 van de Gemeentewet bepaalde dat de gemeente bevoegd is voor afvalwater of
34 concreet, voor het rioleringsnet en de kleinschalige waterzuiveringsinstallaties (KWZI's). Via
35 het decreet betreffende water bestemd voor menselijke aanwending van 24 mei 2002 en als
36 gevolg van de publicatie van het Programmadecreet 2005 van 25 december 2004 is de
37 drink- en afvalwatersector drastisch veranderd. Sinds 1 januari 2005 zijn de 14 Vlaamse
38 drinkwatermaatschappijen verantwoordelijk voor de sanering van het drinkwater dat zij aan
39 hun abonnees leveren. De saneringsplicht is hierdoor verschoven van de gemeenten naar
40 de drinkwatermaatschappijen. Sanering omvat alle acties die nodig zijn voor de organisatie
41 en de uitvoering van het opvangen, het verzamelen, het transporteren, het collecteren en
42 het zuiveren van afvalwater. Deze saneringsplicht geldt zowel op gemeentelijk als op
43 bovengemeentelijk vlak. Hoofdstuk XIII 'Reorganisatie watersector' van het
44 programmadecreet stelt dat de uitvoering van de bovengemeentelijke saneringsplicht bij de
45 nv Aquafin blijft. De drinkwatermaatschappij voldoet op gemeentelijk vlak aan haar
46 saneringsverplichting door een overeenkomst af te sluiten met de gemeente,
47 gemeentebedrijf, intercommunale of intergemeentelijk samenwerkingsverband of een door
48 de gemeente na een publieke marktbevraging aangestelde entiteit.
49

1 In deze overeenkomst worden de rechten en plichten van beide partijen opgenomen. Zo
2 wordt onder meer aangegeven of de gemeente de verdere uitbouw en het beheer van de
3 gemeentelijke saneringsinfrastructuur al dan niet (gedeeltelijk) overdraagt aan de
4 drinkwatermaatschappij. De gemeente behoudt dus de autonomie om te bepalen wie de
5 taken inzake beheer van rioleringen en inzamelen en afvoeren van afvalwater op zich moet
6 nemen.

7 **2.2.1. Gemeentelijke contracten**

8 Op gemeentelijk vlak bestaan er verschillende contractvormen:

9 10 • **De gemeente staat volledig zelf in voor het rioolbeheer**

11 De gemeente kan ervoor opteren om voor de gemeentelijke sanering geen beroep te
12 doen op de drinkwatermaatschappij en om deze sanering volledig zelf te blijven
13 organiseren en te financieren. In deze situatie voldoet de drinkwatermaatschappij aan
14 haar decretale saneringsverplichting door een overeenkomst af te sluiten met de
15 gemeente in kwestie. In deze overeenkomst verbindt de gemeente zich ertoe de
16 decretaal opgelegde saneringsplicht van de drinkwatermaatschappij over te nemen en
17 staat ze zelf in - eventueel via derden na marktbevraging - voor de gemeentelijke
18 sanering. De saneringskosten worden niet via de drinkwatermaatschappij
19 doorgerekend aan de abonnees/eigen waterwinners.

20 • **De gemeente doet beroep op de drinkwatermaatschappij**

21 Indien de gemeente niet volledig zelf wil/kan instaan voor de organisatie van de
22 gemeentelijke sanering, kan zij beroep doen op de drinkwatermaatschappij. De
23 gemeente kan hierbij beslissen om:

- 24 – hetzij de uitbouw en het beheer van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur
25 volledig over te dragen aan de drinkwatermaatschappij;
- 26 – hetzij één of meerdere onderdelen van de gemeentelijke saneringsinfrastructuur
27 (bv. de exploitatie) in eigen beheer te houden.

28 De drinkwatermaatschappij kan de saneringskosten:

- 29 – ofwel doorrekenen aan haar abonnees en de eigen waterwinners als een
30 gemeentelijke bijdrage/vergoeding;
- 31 – ofwel volledig vorderen van de gemeente;
- 32 – ofwel gedeeltelijk aanrekenen aan de abonnees, aangevuld met een tussenkomst
33 vanuit de gemeente.

34
35
36 Opdat de drinkwatermaatschappij aan haar saneringsverplichting zou voldoen, moeten
37 de verantwoordelijkheden van beide partijen duidelijk omschreven worden in de af te
38 sluiten overeenkomst tussen de drinkwatermaatschappij en de gemeente. De
39 overeenkomst bevat de concrete taakverdeling tussen de beide partijen, evenals
40 afspraken inzake de gemeentelijke saneringsbijdrage aan de abonnees en de
41 vergoeding aan de eigen waterwinners. De drinkwatermaatschappij hoeft de nodige
42 acties niet noodzakelijkerwijze zelf te ondernemen; zij kan hiervoor eventueel beroep
43 doen op derden.

44 **2.2.2. Bijzondere contracten**

45 • **Contracten met intergemeentelijke samenwerkingsverbanden**

46 Indien de gemeente toegetreden is tot een intergemeentelijk samenwerkingsverband
47 sluit de drinkwatermaatschappij geen overeenkomst af met de gemeente, maar wel
48 met het intergemeentelijk samenwerkingsverband. Doorgaans wordt het gemeentelijk
49 samenwerkingsverband belast met de gemeentelijke sanering.

- 1
2 • **Een andere drinkwatermaatschappij staat in voor het rioolbeheer**
3 Bepaalde drinkwatermaatschappijen die het rioolbeheer niet zelf uitvoeren, doen
4 hiervoor beroep op een andere drinkwatermaatschappij. In dit geval sluit
5 drinkwatermaatschappij X een overeenkomst af met drinkwatermaatschappij Y waarin
6 drinkwatermaatschappij X de decretaal opgelegde saneringsplicht overdraagt aan
7 drinkwatermaatschappij Y.

8 **2.3. Oprichting van de waterketenbedrijven**

9 Er zijn in Vlaanderen meerdere drinkwatermaatschappijen actief in de sector van de
10 waterdistributie en zuivering. De belangrijkste drinkwatermaatschappijen hebben een
11 maatschappij voor het beheer van rioleringen opgericht:

- 12
13 - TMVW: Aquario
14 - Vivaqua: Vivaqua
15 - AWW + Aquafin: Ri-Ant
16 - VMW + Aquafin: Rio-Act
17 - IWVA : IWVA.

18
19 PIDPA heeft twee concepten op maat van de gemeenten uitgewerkt. Deze zijn Hidrorio en
20 Hidrosan.

21
22 Andere zuivere intercommunales hebben een eigen maatschappij voor het beheer van
23 rioleringen opgericht:

- 24
25 - Interelectra: Interaqua
26 - PBE: Riobra.

27
28 De gemeenten kunnen van de diensten van de waterketenbedrijven gebruik maken door in
29 te stappen in deze samenwerkingsverbanden. De gemeenten brengen hiervoor een
30 gebruiksrecht op de riolering in (Aquario, IWVA, Ri-Ant). Vivaqua sluit contracten af met de
31 gemeenten en de VMW biedt zowel het contractueel model aan als het statutair model (met
32 inbreng van een gebruiksrecht). Bij een contract op maat doet de VMW (Rio-Act) een
33 beroep op een andere marktspeler, nl. de nv Aquafin. Dit samenwerkingsverband vindt men
34 ook bij de AWW in de samenwerkingsvorm Ri-Ant. Bij Hidrorio (PIDPA), Interaqua
35 (Interelectra) en Riobra (PBE) brengen gemeenten de eigendom van de riolering in de
36 opdrachthoudende vereniging in.

37 **3. Toetsing**

38 Om te weten wat sinds de verschillende intenties van de Vlaamse Regering gerealiseerd
39 werd, moeten we teruggrijpen naar de verschillende punten uit de beleidsintentie van de
40 Vlaamse Regering. De beleidsintenties worden afzonderlijk besproken:

- 41
42 - de integrale aanpak van de waterketen benadrukken door het invoeren van de
43 saneringsplicht voor de drinkwatermaatschappijen;
44 - verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit;
45 - de ééngemaakte waterfactuur;
46 - een nieuwe beheersovereenkomst tussen de nv Aquafin en het Vlaamse Gewest;
47 - de structuur van de drinkwatervoorziening in Vlaanderen;
48 - een duidelijke scheiding tussen de gewestelijke opdracht van transport en zuivering van
49 het afvalwater en de gemeentelijke opdracht voor de inzameling van het afvalwater via
50 de riolen;
51 - de vaststelling van een economische en ecologische toezichthouder;

- 1 - het voortzetten van de subsidiëringsprogramma's;
 2 - de realisatie van de rioolaansluitingen door betere controle en handhaving te
 3 bewerkstelligen.

4 **3.1. Integrale aanpak van de waterketen benadrukken door het invoeren**
 5 **van de saneringsplicht voor de drinkwatermaatschappijen**

6 Sinds 1 januari 2005 zijn de drinkwatermaatschappijen verantwoordelijk voor de sanering
 7 van het afvalwater. Hierna volgt een opsomming van de verschillende maatschappijen en de
 8 aangesloten gemeenten. Toestand juli 2007.
 9

Vivaqua:	
Aangesloten gemeenten: 6	Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Pieters-Leeuw, Wezembeek-Oppeem, Zaventem

Riobra	
Aangesloten gemeenten: 24	Begijnendijk, Bekkevoort, Bertem, Bever, Boortmeerbeek, Boutersem, Galmaarden, Geetbets, Glabbeek, Gooik, Hoegaarden, Huldenberg, Kortenaeken, Landen, Linter, Lubbeek, Merchtem, Oud-Heverlee, Pepingen, Steenokkerzeel, Tielt-Winge, Tienen, Zoutleeuw

Hidrorio:	
Aangesloten gemeenten: 11	Borsbeek, Herenthout, Heist-op-den-Berg, Herselt, Hulshout, Malle, Rumst, Wijnegem, Willebroek, Zandhoven, Zoersel

Interaqua:	
Aangesloten gemeenten: 30	Alken, Bocholt, Borgloon, Bree, Dilsen-Stokkem, Ginkelom, Ham, Halen, Hasselt, Hechtel-Eksel, Heers, Herk-de-Stad, Herstappe, Houthalen-Helchteren, Kinrooi, Kortesseem, Lanaken, Leopoldsburg, Lummen, Maaseik, Maasmechelen, Meeuwen-Gruitrode, Nieuwerkerken, Opglabbeek, Overpelt, Peer, Sint-Truiden, Tongeren, Zonhoven, Zutendaal

Aquario	
Aangesloten gemeenten: 46	Affligem, Asse, Beersel, Blankenberge, Brakel, Buggenhout, De Haan, Deinze, De Pinte, Destelbergen, Dilbeek, Erpe-Mere, Gavere, Gent, Halle, Horebeke, Kluisbergen, Knesselare, Kruishoutem, Lebbeke, Lede, Liedekerke, Lierde, Lovendegem, Maarkedal, Machelen, Melle, Middelkerke, Nazareth, Nevele, Oostende, Oosterzele, Opwijk, Ronse, Ruiselede, Sint-Lievens-Houtem, Sint-Martens-Latem, Ternat, Wichelen, Wortegem-Petegem, Zelzate, Zingem, Zomergem, Zuienkerke, Zulte, Zwalm

Aquafin	
Samenwerking met de gemeenten: 7	Bornem, Haacht, Kampenhout, Oostkamp, Overijse, Vilvoorde, Wetteren

Ri-Ant (Aquafin + AWW)	
-------------------------------	--

Aangesloten gemeenten: 12	Aartselaar, Antwerpen, Boechout, Brasschaat, Edegem, Hemiksem, Hove, Kapellen, Kontich, Mortsel, Schoten
----------------------------------	--

IWVA	
Aangesloten gemeenten: 3	Alveringem, De Panne, Nieuwpoort

Rio- act (Aquafin + VMW)	
Aangesloten gemeenten: 6	Eeklo, Hamont-Achel, Kaprijke, Laarne, Maldegem, Sint Laureins

Een groot deel van de gemeenten voert de saneringsplicht uit in eigen beheer. Daarnaast zijn er ook nog gemeenten die nog geen overeenkomst hebben afgesloten, waardoor er een grote verscheidenheid in mogelijke samenwerkingverbanden is ontstaan.

3.2. Verbetering oppervlaktewaterkwaliteit

Voor de verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit is de verdere uitbouw van de zuiveringsinfrastructuur voor huishoudelijk afvalwater nodig. Het MINA-plan 3 bepaalt een zuiveringsgraad van 80% tegen 2007, een streefdoel dat noodzakelijk is voor de uitvoering van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater. De zuiveringsgraad is het theoretische percentage van de inwoners waarvan het afvalwater gezuiverd wordt in een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). Midden 2006 was de zuiveringsgraad in Vlaanderen gestegen tot 64,4%. Aan het huidige groeiritme duurt het nog zes tot zeven jaar voor de doelstelling van 80% wordt bereikt.

In het kader van de veroordeling door Europa voor de niet-naleving van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater, meer specifiek de einddatum voor de collectering en de zuivering van agglomeraties groter dan 10.000 inwonerequivalent (afgekort IE), werd begin 2004 door het Vlaamse Gewest een inhaaloperatie op touw gezet. Deze actie is gericht op de agglomeraties waar de RWZI nog ontbreekt (7 RWZI's) en/of waar de zuiveringsgraad lager ligt dan 90%. Omdat op 31 december 2005 ook de termijn voor de verplichtingen met betrekking tot de agglomeraties tussen 2000 en 10.000 IE verviel, werd in augustus 2005 een gelijkaardige actie gestart voor de agglomeraties tussen 2000 en 10.000 IE. Het tempo waaraan de zuiveringsgraad sinds 2001 stijgt, is echter te laag om de doelstelling van het MINA-plan 3 (80% in 2007) tijdig te halen.

Het niveau van de zuiveringsgraad ligt in Vlaanderen relatief laag in vergelijking met de ons omringende landen. Zo hebben Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Denemarken, Luxemburg, Spanje, Oostenrijk en Zweden een zuiveringsgraad van meer dan 85%.

Dit geeft aan dat men in Vlaanderen nog inspanningen moet leveren om de Europese doelstellingen te halen.

3.3. Ééngemaakte waterfactuur

Sinds 1 januari 2005 wordt de integrale waterprijs door de drinkwatermaatschappijen aangerekend via de integrale waterfactuur. De bedoeling hiervan is dubbel: enerzijds de kostprijs van water transparanter maken en anderzijds, precies door die transparantie, aansporen tot rationeler watergebruik. Omdat de totale waterprijs verdeeld was over twee of drie aparte rekeningen of aanslagformulieren, waarbij de heffing betrekking heeft op het watergebruik van het jaar voordien, had de watergebruiker geen duidelijk zicht op de totale kostprijs van het verbruikte water.

De integrale waterfactuur integreert drie componenten:

- 1 - de drinkwaterprijs: dit is de prijs voor de levering van drinkwater. Deze moest voor
2 de reorganisatie ook al aan de drinkwatermaatschappijen betaald worden. Op de
3 drinkwaterfactuur is 6% btw van toepassing;
4
5 - de bovengemeentelijke saneringsbijdrage: dit is de prijs voor de bovengemeentelijke
6 waterzuivering, meer bepaald de financiering van de uitbouw en exploitatie van de
7 zuiveringsinfrastructuur beheerd door Aquafin. Deze komt in de plaats van de
8 afvalwaterheffing die tot en met 2004 aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
9 moest betaald worden voor rekening van het MINA-fonds;
10
11 - de gemeentelijke saneringsbijdrage of rioleringsbijdrage: dit is de prijs voor de
12 inzameling van het afvalwater via het gemeentelijke rioleringsnet en desgevallend
13 voor de uitbouw en exploitatie van KWZI's. De gemeentelijke saneringsbijdrage
14 vervangt bestaande belastingen of algemene milieubelastingen waarvan de
15 opbrengst gebruikt werd voor het beheer van rioleringen.

16 **3.4. Een nieuwe beheersovereenkomst tussen de nv Aquafin en het** 17 **Vlaamse Gewest**

18 In het regeerakkoord staat duidelijk dat Aquafin zal onderworpen worden aan een
19 ecologische resultaatverbintenis in plaats van de huidige middelenverbintenis. Er zijn geen
20 objectieve normen om te bepalen of Aquafin goed werk verricht. Een middelenverbintenis is
21 een verbintenis waarbij de verplichting van een partij erin bestaat om naar best vermogen
22 te handelen, zonder dat een resultaat gegarandeerd wordt. Het is echter wenselijk om te
23 werken met normen of indicatoren. Van een middelenverbintenis moet men evolueren naar
24 een resultaatsverbintenis.
25

26 Met de omzetting van de beheersovereenkomst in een rollende overeenkomst op 31 mei
27 2005 door Vlaams minister van Leefmilieu Kris Peeters, werd hiervoor een wettelijke basis
28 gecreëerd. Aquafin zou naast het bouwriscio dat ze al droeg, ook het exploitatieriscio
29 dragen. Dit gebeurde door er een resultaatsverbintenis aan te koppelen. In de Beleidsbrief
30 2005-2006 van Minister Peeters wordt vermeld dat er nog verder werk gemaakt moet
31 worden van een aangepast ecologisch en economisch referentiekader waarbinnen de nv
32 Aquafin moet opereren. Op dit moment is er geen volledige ecologische
33 resultaatsverbintenis.

34 **3.5. Structuur van de drinkwatervoorziening in Vlaanderen**

35 Bij de begrotingscontrole van 28 maart 2003 heeft de Vlaamse Regering beslist om haar
36 aandeel in de VMW te gelde te maken. De reden hiervoor was dat het Drinkwaterdecreet in
37 mei 2002 werd goedgekeurd en dat het Vlaamse Gewest niet tegelijkertijd rechter en partij
38 wilde zijn. Het kan niet dat zij tezelfdertijd economische toezichthouder en aandeelhouder
39 is. Een bijkomend voordeel was dat hierdoor extra middelen vrijkwamen om de achterstand
40 in het groot aantal dossiers van subsidiëring van gemeentelijke rioleringswerken, voor
41 gescheiden of semi-gescheiden rioleringen, in te halen. De Vlaamse Regering heeft beslist
42 om de lopende procedure van verkoop van haar aandeel in de VMW aan te wenden om de
43 structuur van de drinkwatervoorziening in Vlaanderen te versterken. Dit zou aanleiding
44 moeten geven tot een vermindering van de versnippering in het Vlaamse waterlandschap en
45 tot een grotere efficiëntie, wat moet resulteren in een gunstig effect op de kostprijs van
46 drinkwater.
47

48 Einde 2004 besliste de Vlaamse Regering om haar aandelen over te laten aan de VMW. Ze
49 bevestigde hiermee de centrale rol van de VMW in de hertekening van het
50 drinkwaterlandschap. Als financiële compensatie verkocht het Vlaamse Gewest de
51 spaarbekkens van Kluizen en De Blankaart aan de VMW.
52

1 Na de reorganisatie van de VMW als gewestelijke entiteit is er in de drinkwatersector geen
2 verandering aan de globale verdeling van de verschillende drinkwaterzones opgetreden. De
3 VMW heeft zich gedecentraliseerd in provinciale entiteiten.

4 **3.6. Duidelijke scheiding tussen de gewestelijke opdracht van transport** 5 **en zuivering van het afvalwater en de gemeentelijke opdracht voor** 6 **de inzameling van het afvalwater via de riolen**

7 In opdracht van de minister van Leefmilieu werd in de periode 2001-2002 een methodologie
8 ontwikkeld voor de opmaak van nieuwe zoneringsplannen. De methodologie heeft tot doel
9 om in de zones waar nog geen collectief waterzuiveringssysteem operationeel of op korte
10 termijn gepland is, op basis van een mathematisch model de mogelijke saneringstechnieken
11 te vergelijken op een economische basis. Dit saneringsvoorstel bestaat ofwel uit een
12 aansluiting op een collectief systeem (grootschalig of kleinschalig) of uit de bouw van een
13 individuele behandelingsinstallatie van afvalwater (IBA). Op basis van het in het
14 zoneringsplan geformuleerde voorstel zal de gemeente een definitieve keuze moeten
15 maken. De definitieve vaststelling van de zoneringsplannen van alle gemeenten moet
16 afgerond zijn tegen einde 2007. De vooropgestelde doelstelling om tegen 2012, in het kader
17 van de zoneringsplannen, alle lozingen van huishoudelijk afvalwater gesaneerd te hebben,
18 is aan het huidige tempo niet haalbaar.

19
20 Er is echter geen duidelijk definitie voorhanden in verband met het overnamepunt. Het
21 overnamepunt scheidt de gemeentelijke en bovengemeentelijke bevoegdheid op het vlak
22 van de uitbouw van de rioleringsinfrastructuur. Een riool is bovengemeentelijk als zij aan
23 een aantal fysieke en technische kenmerken voldoet. Een riolering is bovengemeentelijk als
24 zij ofwel een bestaand lozingspunt verplaatst (waardoor het oppervlaktewater of een
25 gedeelte ervan wordt gesaneerd), ofwel indien zij uitmondt in een al bestaande of aan te
26 leggen collector (waardoor de afvoer naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie wordt
27 verwezenlijkt). Om dit in concrete gevallen te bepalen worden elf criteria gehanteerd,
28 bepaald door een stuurgroep Waterzuivering in de tweede helft van 2002. De stuurgroep
29 kwam echter niet tot een formele consensus. Hierdoor is het moeilijk om de
30 verantwoordelijkheden van de verschillende actoren vast te leggen.

31 **3.7. Vaststelling van een economische en ecologische toezichthouder**

32 Met het programmadecreet van eind 2004 werd in artikel 32quater van de wet van 26
33 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging het
34 ecologisch en economisch toezicht ingevoegd. Het betreft de volgende punten:

- 35
36 - het ecologisch en economisch toezicht op de uitbouw en het beheer van de
37 saneringsinfrastructuur;
38
39 - het toezicht op de exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk met betrekking
40 tot de doorrekening van de kosten verbonden aan de saneringsverplichting.

41
42 Het doel van het economisch en ecologisch toezicht op de uitbouw en het beheer van de
43 saneringsinfrastructuur is erop toe te zien dat door de waterzuivering de kwaliteit van het
44 oppervlaktewater verder verbetert, en dit tegen een zo laag mogelijke prijs. De afdeling
45 Ecologisch Toezicht van de VMM beoordeelt de bovengemeentelijke
46 investeringsprogramma's en de gemeentelijke subsidiëringsprogramma's voor riolering en
47 waterzuiveringsinfrastructuur. Ook houdt die afdeling toezicht op de werking van de
48 bestaande zuiveringsinfrastructuur, om zo de kwaliteit van de inzameling en de zuivering te
49 bewaken.

50
51 Vooral de taak als economisch toezichthouder is uitgebreider geworden. Het economisch

1 toezicht, onder meer op de activiteiten van de nv Aquafin, was vroeger verspreid: een deel
2 bij de VMM, een deel bij de administratie Milieu en Natuur (AMINAL) en een deel bij een
3 bijzondere gevolmachtigde. Nu heeft de VMM het volledige toezicht, zowel het economisch
4 toezicht, op gemeentelijk en bovengemeentelijk vlak, evenals het ecologisch toezicht.

5
6 Op gemeentelijk vlak moet het economisch en het ecologisch toezicht nog grotendeels
7 worden uitgebouwd. Net als op bovengemeentelijk vlak moet bekeken worden of het milieu
8 gebaat is met wat er gebeurt op gemeentelijk vlak en of het kostenefficiënt gebeurt.

9
10 Ook het economisch toezicht op de doorrekening van de saneringsverplichting door de
11 exploitant van een openbaar waterdistributienetwerk moet verder uitgewerkt worden.

12 **3.8. De voortzetting van de subsidiëringsprogramma's**

13 De rioleringsgraad geeft het percentage van inwoners waarvan het afvalwater in een riool
14 wordt geloosd. Eind 2005 bedroeg de rioleringsgraad in Vlaanderen 87%. Omdat niet overal
15 rioleringen gepland worden hanteert de VMM ook het begrip uitvoeringsgraad. Deze geeft
16 aan hoeveel inwoners al op de riolering kunnen lozen en hoeveel er nog moeten
17 aangesloten worden – volgens de TRP plannen. De uitvoeringsgraad geeft dus aan in welke
18 mate gemeenten hun taken inzake de uitbouw van het rioleringsnet hebben uitgevoerd. In
19 2005 hadden alle gemeenten samen gemiddeld een uitvoeringsgraad van 91,6%. In
20 principe moet dit evolueren naar 100%.

21
22 In één op de tien Vlaamse gemeenten is de aansluiting van woningen op het
23 rioleringsstelsel ondermaats. In Oost- en West-Vlaanderen is dat in één op de zes
24 gemeenten. Meer dan 40% van de huizen loost in die problematische gemeenten het
25 afvalwater rechtstreeks in grachten, beken en rivieren. De achterblijvers moeten de
26 komende jaren hun achterstand inhalen.

27
28 Naast de gebrekkige rioleringsgraad kampt Vlaanderen met een tweede belangrijk
29 probleem. De kwaliteit van het bestaande rioolstelsel laat veel te wensen over. Dit blijkt uit
30 een lopende inventarisatie van de VMM. De lijst telt al meer dan 4300 knelpunten in het
31 rioleringsstelsel en dit op basis van een inventarisatie van ongeveer een derde van het
32 grondgebied.

33
34 De Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater legt de verplichting op om het afvalwater van alle
35 agglomeraties die kleiner zijn dan 2000 IE en die lozen in zoet water, estuaria of
36 kustwateren aan een toereikende behandeling te onderwerpen. Indien de aanleg van een
37 opvangsysteem niet gerechtvaardigd is omdat het vanuit milieuoogpunt geen voordeel zou
38 opleveren of buitensporig duur zou zijn, moet gebruik worden gemaakt van afzonderlijke
39 systemen of andere passende systemen waarmee dezelfde graad van milieubescherming
40 wordt bereikt.

41 De aanleg van het gemeentelijke rioleringsnet en van gemeentelijke KWZI's betekent voor
42 vele gemeenten een fikse hap uit het budget. Daarom kunnen ze voor subsidies een beroep
43 doen op het Vlaamse Gewest. De VMM stelt de investeringsprogramma's op voor de
44 gemeentelijke rioleringen en de kleinschalige zuiveringsinstallaties. Dit zijn geen meerjaren-
45 , maar kwartaalprogramma's. Jaarlijks is een basiskrediet beschikbaar van 65 miljoen euro
46 op het MINA-fonds. Hiermee kan het Vlaamse Gewest voor 150 miljoen euro aan projecten
47 subsidiëren. Een gemeente heeft recht op de volgende subsidies voor de aanleg van een
48 gemeentelijke riolering:

- 49 • 50% van de rioleringskost;
- 50 • 75% van de rioleringskost voor de aanleg van een stelsel dat afvalwater en
- 51 regenwater gescheiden afvoert;
- 52

- 1 • 100% van de rioleringskost voor een afvoersysteem dat enkel het afvalwater afvoert
2 en waarbij het regenwater langs grachten wegvloeit. Die grachten worden
3 milieuvriendelijk in stand gehouden.
4

5 In de programmering wordt voorrang gegeven aan gemeentelijke rioleringswerken die in
6 een gecombineerd dossier met werken van de nv Aquafin dienen uitgevoerd te worden.
7 Hierdoor lopen de Aquafin-projecten geen vertraging op naar aanleiding van het uitblijven
8 van gemeentelijke delen in de projecten. Naast deze gecombineerde dossiers wordt vooral
9 voorrang gegeven aan projecten waarbij door middel van een volledig gescheiden stelsel
10 het afvalwater zal worden afgevoerd of waarbij aanzienlijke verharde en/of onverharde
11 oppervlakken worden afgekoppeld.
12

13 Voor de uitbouw van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur werd in 2004 de
14 omslag gemaakt van een investeringsprogramma, naar een optimalisatieprogramma
15 (afgekort 'OP'). In het OP 2008-2012 is het effect van de betrokken optimalisatieprojecten
16 op de werking van de bestaande zuiveringsinstallaties een belangrijk aandachtspunt. In
17 vergelijking met de vorige OP's wordt meer aandacht besteed aan het inzamelen van
18 vuilvracht, maar dan voornamelijk in het buitengebied waar de zoneringsaanpak als
19 bijkomend hulpmiddel werd aangewend. Hierbij wordt de graad van afkoppeling wel als een
20 belangrijk criterium gehanteerd.
21

22 Er worden meer projecten ingediend dan er opgenomen kunnen worden in het
23 subsidiëringsprogramma. Daardoor is de VMM verplicht om over te gaan tot een selectie van
24 de meest prioritaire projecten. Zonder deze subsidies worden de geplande projecten
25 uitgesteld. Deze projecten blijven langer in voorontwerp en worden later opnieuw ingediend
26 om opgenomen te worden in het subsidiëringsprogramma. De bestaande middelen zijn
27 ontoereikend om de naakte rioleringskosten van de verschillende gemeentelijke projecten te
28 financieren. Er moet meer aandacht gaan naar het verfijnen van de subsidieregels om de
29 beschikbare kredieten optimaal aan te wenden. Daarnaast moet gezocht worden naar
30 mechanismen om de gemeenten via alternatieve financiering bijkomend te ondersteunen
31 met het oog op de verhoging van de aansluitingsgraad van de gemeentelijke rioleringen op
32 de waterzuiveringsinstallaties.

33 **3.9. De realisatie van de riolaansluitingen door betere controle en** 34 **handhaving te bewerkstelligen**

35 De gemeentelijke rioolbeheerders worden maximaal gestimuleerd om de afkoppeling bij de
36 particulieren zo ver mogelijk te laten doorvoeren. De subsidieregeling van het Vlaamse
37 Gewest voor de gemeentelijke riolering bepaalt immers dat bij de aanleg van een volledig
38 gescheiden stelsel, een '2 DWA-riolering', het subsidiepercentage 100 % bedraagt, terwijl
39 dit voor het gedeeltelijk gescheiden stelsel 75% bedraagt. Naarmate de uitbouw van het
40 gescheiden rioleringsstelsel toeneemt, zal het belang van de handhaving stijgen.
41 Gescheiden stelsels en vooral de volledig gescheiden rioleringsstelsels zijn kwetsbaarder
42 voor verkeerde aansluitingen dan gemengde rioleringsstelsels.
43

44 Het toezicht op de handhaving van VLAREM II is een taak van de gemeente, of in
45 voorkomend geval van een rioolbeheerder. Behalve het inschrijven van de intentie moeten
46 er nog noodzakelijke stappen gebeuren om de handhaving te verbeteren.

47 **4. Standpunten vorige adviezen**

48 In dit deel worden de verschillende reeds uitgebrachte adviezen vermeld met de
49 neergeschreven standpunten.

1 **4.1. Advies van 21 december 1999 over richtinggevende principes voor**
2 **integraal waterbeleid**

3 De bezwaren van de Minaraad op de taken en de werking van de nv Aquafin hebben onder
4 meer betrekking op de monopoliepositie, de inspanningsverbintenis in plaats van een
5 resultaatsverbintenis, de vrijstelling van afvalwaterheffing, onvoldoende stimuli voor
6 kleinschalige waterzuiveringsinfrastructuur en het niet-onderwerpen van een bedrijfsplan
7 voor de afzet van het RWZI-slib aan maatschappelijk overleg. De Raad ontkent echter niet
8 dat zonder de nv Aquafin de waterzuivering in Vlaanderen wellicht nog niet zo ver
9 gevorderd zou zijn en dat Vlaanderen door de nv Aquafin over een uitstekende kennis
10 inzake waterzuivering beschikt.

11
12 De Raad meent dat de keuze tussen grootschalige en kleinschalige waterzuivering moet
13 geobjectiveerd worden. Elementen die daarbij aan bod moeten komen zijn onder meer de
14 kostprijs van het systeem, het rendement, de stuurbaarheid van het systeem, de hinder en
15 schade tijdens de bouw, de hinder tijdens de exploitatie, mogelijke bodemverontreiniging,
16 het hergebruik van effluent enz.

17
18 De Raad meent dat de kennis die de nv Aquafin verworven heeft nog meer moet aangewend
19 worden in Vlaanderen, maar ook op een concurrerende Europese en wereldmarkt. Zo kan
20 de kennis van de nv Aquafin inzake de screening en het beheer van rioleringsystemen ten
21 dienste gesteld worden van de Vlaamse gemeenten zonder zijn basisopdracht te
22 verwaarlozen.

23
24 De organisatie van de watervoorziening in Vlaanderen is momenteel in vele handen en de
25 aanpak is zeer verscheiden. Dit is nadelig voor het optimaliseren van het gebruik van
26 duurzame drinkwaterbronnen en voor het rationeel watergebruik.

27 **4.2. Advies van 08 juni 2000 over de behandeling van stedelijk**
28 **afvalwater in Vlaanderen**

29 De Minaraad dringt er op aan dat alle rioleringswerken verplicht zouden getoetst worden
30 aan de Code van Goede Praktijk en dat daarvan slechts kan afgeweken worden mits een
31 grondige motivatie.

32 De Minaraad is van mening dat de bevoegdheid van gemeenten om het initiatief te nemen
33 voor KWZI's kan opgetrokken worden tot 2000 IE, de grens die ook in de Richtlijn Stedelijk
34 Afvalwater gehanteerd wordt. De gemeentelijke initiatieven moeten echter doorwerken en
35 afgestemd worden met de planning die door de VMM wordt vastgesteld. De gemeenten
36 moeten structureel betrokken worden bij die planning. De Raad stelt voor dit decretaal te
37 verankeren.

38 De gemeenten die het initiatief willen nemen moeten ook snel duidelijk maken dat ze het
39 engagement op zich nemen en op welke termijn. Het gemeentelijk engagement en de
40 engagementen van de Vlaamse overheid inzake financiële tegemoetkomingen en technische
41 ondersteuning kunnen geregeld worden in een convenant. Het principe om te sturen via een
42 convenant moet ook decretaal verankerd worden, evenals de clausule dat de Vlaamse
43 overheid in de plaats kan treden van de gemeente indien de gemeente geen engagement
44 opneemt of haar engagement niet tijdig uitvoert.

45
46 De Minaraad erkent dat de huidige verbintenis met de nv Aquafin weliswaar een aantal
47 elementen van een resultaatsverbintenis inhoudt, maar dringt er toch op aan dat dit meer
48 geconcretiseerd zou worden. De criteria voor een dergelijke resultaatsverbintenis zijn onder
49 meer:

- 50
51 - de timing op projectniveau;
52 - de effluentkwaliteit;

- 1 - de bereikte zuiveringsgraad;
- 2 - de engineering;
- 3 - de financiële aspecten (o.a. kosteneffectiviteit).

4 **4.3. Advies van 07 juni 2001 over het voorontwerp van decreet** 5 **betreffende water bestemd voor menselijke aanwending**

6 De Minaraad pleit voor een geleidelijke stapsgewijze reorganisatie van de drinkwatersector.
7 In de eerste fase voert het Vlaamse Gewest een efficiënt en sturend beleid. Vervolgens
8 vertrouwt het de drinkwatervoorziening op exclusieve wijze toe aan de drinkwaterbedrijven
9 en sluit het met hen beheersovereenkomsten af. Deze beheersovereenkomsten dienen
10 bepalingen te bevatten over onder meer (1) de kostenstructuur, (2) de medewerking inzake
11 de inning van de afvalwaterheffing, (3) één globale, doorzichtige waterfactuur, (4) de
12 jaarlijkse facturatie, (5) zoeken naar mogelijke synergie tussen rioolwaterzuivering en
13 watervoorziening, (6) maatregelen ter bevordering van rationeel watergebruik. Gelijktijdig
14 wordt onderzocht of de scheiding van drinkwaterproductie en drinkwaterdistributie niet
15 meer garantie kan bieden om bij prioriteit de meest duurzame ruwwaterbronnen te
16 gebruiken. In een volgende stap moet het Vlaamse Gewest samenwerkingsverbanden
17 mogelijk maken tussen drinkwaterbedrijven onderling of tussen waterzuivering en
18 watervoorziening. Indien dit opportuun zou zijn, bestaat de laatste stap uit de oprichting
19 van een onafhankelijk overkoepelend coördinerend orgaan of één geïntegreerd bestuur om
20 het beheer van de drinkwaterproductie, van de drinkwaterdistributie of beide samen in
21 Vlaanderen te regelen.

22 **4.4. Advies van 16 december 2004 over de reorganisatie van de** 23 **watersector in het kader van het programmadecreet**

24 Het ontwerp over de reorganisatie van de watersector geeft de indruk uit enkele losse
25 bouwstenen te bestaan, waardoor er nog veel onbeantwoorde vragen zijn. Zonder
26 bijkomende duidelijkheid is het daarom moeilijk om de gevolgen van het voorliggende
27 dossier definitief te plaatsen. Daarom kan de Raad geen definitief oordeel vellen over het
28 voorstel inzake de reorganisatie van de watersector. De Raad is bezorgd over het draagvlak
29 van deze ingrijpende hervorming bij de lokale besturen.

30 De Raad rekent er op dat de huidige voorstellen als een – eventueel bijstuurbare -
31 overgangsregeling beschouwd worden, in afwachting van de definitieve reorganisatie. De
32 Raad hoopt dat er na deze eerste aanzet nog een grondige evaluatie van de watersector
33 volgt.

34
35 De Raad vindt in de argumentering geen milieuredenen terug. Toch bestaan op dat vlak nog
36 heel wat uitdagingen voor het beleid. Aangezien het amendement slechts enkele
37 bouwstenen aanbiedt en zich enkel richt op fiscale en juridische problemen, kan de Raad
38 niet inschatten of de voorstellen ook de milieuproblemen zullen aanpakken.

39 **4.5. Advies van 26 mei 2005 over lokale aspecten van het** 40 **waterzuiveringsbeleid in Vlaanderen**

41 Naarmate de uitbouw van het gescheiden rioleringsstelsel toeneemt, zal het belang van de
42 handhaving stijgen. Gescheiden stelsels en vooral de volledig gescheiden rioleringsstelsels
43 zijn kwetsbaarder voor verkeerde aansluitingen dan gemengde rioleringsstelsels.

44 De Raad wijst er op dat de toezicht- en controletaak mee opgenomen kunnen worden bij de
45 taken die drinkwatermaatschappijen en intercommunales nu al opnemen.

46
47 De Raad ziet de planning als cruciaal om vorm te geven aan een betere samenwerking
48 tussen het Vlaamse Gewest en de gemeenten én om meer politieke aandacht te genereren op
49 gemeentelijk vlak. De gewestelijke beleidsplanning moet de Europese termijnen en
50 doelstellingen vertalen in Vlaamse doelstellingen en termijnen. Via backcasting kunnen

1 tussentijdse doelstellingen worden vastgesteld.

2
3 De Raad wijst er echter op dat er onduidelijkheid bestaat over de juridische gevolgen van de
4 zoneringsplannen, onder meer inzake bevoegdheidsverdeling tussen de actoren, zodat er
5 nood is aan een juridische onderbouwing en omkadering voor de zoneringsplannen en de
6 uitvoering ervan.

7
8 Aan de hand van de gewestelijke (tussen-)doelstellingen, en op basis van de
9 zoneringsplannen, dienen de gemeenten een uitvoeringsplanning op te maken. De Raad
10 wijst erop dat ook hier meer duidelijkheid nodig is omtrent bevoegdheden en
11 verantwoordelijkheden.

12
13 Duidelijke doelstellingen en termijnen zouden minstens sensibiliserend moeten kunnen
14 werken bij gemeentebesturen zodat het onderwerp meer politieke prioriteit en een breder
15 draagvlak krijgt. De Raad meent echter dat - naast sensibilisering - ook responsabilisering
16 nodig zal zijn naar de gemeenten, bijvoorbeeld via de bestaande financiële mechanismen.

17
18 De Raad pleitte voor een middelenverbintenis voor IBA's, waarbij het beschikken over een
19 gecertificeerde IBA én het bewijs kunnen leveren van degelijke exploitatie (bv.
20 elektriciteitsverbruik, attest van ruiming, enz.) volstond als voorwaarde in VLAREM II. De
21 Raad vroeg ook om de investering en de exploitatie van door de overheid opgelegde IBA's
22 financieel te ondersteunen. De noodzakelijke begeleiding en controle zag de Raad als een
23 taak voor de gemeente.

24 Op basis van ervaringen van de voorbije vijf jaar die in het project naar boven zijn
25 gekomen, meent de Minaraad dat een grotere rol van de overheid inzake IBA's moet
26 overwogen worden, niet in het minst voor wat het toezicht betreft. Bovendien ziet de Raad
27 voordelen in de collectieve aankoop, installatie en exploitatie van IBA's, al dan niet via
28 uitbesteding, gestuurd door de overheid. De Raad ziet als voornaamste voordelen:

- 29
- 30 • Het gelijkheidsbeginsel. De overheid staat in voor de sanering van het afvalwater van
 - 31 alle burgers.
 - 32 • De aankoop, de installatie en het onderhoud worden goedkoper.
 - 33 • Het zuiveringsrendement verhoogt. Dit rendement blijkt nu sterk afhankelijk van het
 - 34 engagement en van de technische kennis van de eigenaar. Bij professionele exploitatie
 - 35 zal dit stijgen.
 - 36 • Een resultaatsverbintenis (i.p.v. een middelenverbintenis) van de zuivering wordt
 - 37 haalbaar. Er kan een monsternameput voorzien worden en besluiten kunnen genomen
 - 38 worden uit bemonstering van een grotere groep IBA's van één beheerder.
 - 39 • Een verminderde administratieve rompslomp: de vrijstelling van saneringsbijdrage kan
 - 40 worden opgeheven, de subsidieregeling vervalt, en als compensatie zou de vervuiler de
 - 41 saneringsbijdrage betalen, inclusief de gemeentelijke saneringsbijdrage.

42
43 De Raad wijst erop dat bij verschillende gemeenten, en zelfs bij intercommunales,
44 initiatieven bestaan of gepland worden. De Raad vraagt om de bestaande ervaringen te
45 bundelen.

46 **4.6. Advies van 26 april 2007 over de waterbeheerskwesties**

47 De Raden vinden de toonzetting over de problematiek inzake de waterzuivering te
48 optimistisch. Zo zou, volgens het voorbereidend document (p. 29 punt 1.4.1), Vlaanderen
49 stilaan de einddoelstellingen bereiken van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater.
50 Het is duidelijk dat Vlaanderen nog een grote achterstand moet overbruggen en dat de
51 Vlaamse doelstellingen niet worden gehaald.

52
53 De Raden menen dan ook dat een meer realistische probleemschets aangewezen is en

1 vragen bijzondere aandacht voor dit thema bij de opmaak van de
2 stroomgebiedsbeheerplannen, met het oog op het bereiken van de vooropgestelde
3 doelstellingen.

4 5. Vragen

5 De Europese verplichtingen in het kader van waterzuivering zijn nog niet in zicht. Het is nog
6 onduidelijk wat de effecten zijn van de recente wijzigingen in het waterzuiveringslandschap.
7 Zijn deze veranderingen adequaat om de doelstellingen van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater
8 en de Kaderrichtlijn Water te halen?
9 Is de sturing van de reorganisatie van de watersector voldoende opgevangen? Hoe laten we
10 het Vlaamse waterzuiveringslandschap verder evolueren en onder welke randvoorwaarden?
11 Moeten de banden tussen de gemeentelijke en bovengemeentelijke bevoegdheden verder
12 aangescherpt en op elkaar afgestemd worden? Hoe moet de rol van de nv Aquafin als
13 bovengemeentelijk uitvoerder van de rioleringsinfrastructuur verder evolueren? Is het
14 opportuun om terug een stuk van de aandelen te verkopen om samenwerkingsverbanden
15 en kennisoverdracht te versterken?
16 Is het beleid niet te stimulerend van aard en moet er meer repressief opgetreden worden
17 om de doelstellingen te kunnen halen? Een belangrijk knelpunt is immers de gemeentelijke
18 autonomie die gewestelijke dwangmaatregelen verhindert. Door de gemeentelijke
19 autonomie is er geen transparantie, waardoor het Vlaamse Gewest moeilijk controle en
20 handhaving kan uitvoeren. Moeten er door het Vlaamse Gewest niet meer repressieve
21 maatregelen genomen worden?

22 Bibliografie

23 *De drinkwaterbedrijven worden integrale waterketenbedrijven. Marc Buysse, SVW, tijdschrift Water, januari-*
24 *februari 2006.*
25
26 *Beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2004-2009.*
27
28 *Subsidiëring gemeentelijke waterzuivering in Europees kader - Rekenhof, december 2004.*
29
30 *Regeerakkoord 2004 - Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen.*
31
32 http://www.dexia.be/nocms/documents/Professioneel/PublicFinance/studies/NL_fiche15.pdf.
33
34 *Verslag CIW sWG EA, juni 07.*
35
36 *Vlaamse watersector: analyse en uitdagingen, SERV.*
37
38 *Het commercieel marktaanbod in Vlaanderen inzake de sanering van afvalwater op gemeentelijk niveau. Een*
39 *vergelijkende studie.*
40
41 *VMM (2006) MIRA-T 2006 Kwaliteit Oppervlaktewater – Achtergronddocument. p. 36-39. Biologische kwaliteit nog*
42 *steeds ondermaats.*
43
44 *MIRA-T 2006 Achtergronddocument hoofdstuk 2.1 Indicatoren – Belasting oppervlaktewater p. 25 – 45.*
45
46 *Informatiedossier; de Vlaamse watersector: analyse en uitdagingen. SERV.*
47
48 *Gemeenten en de uitbouw van de infrastructuur voor afvalwaterzuivering, MIRA-BE 2003 Milieu- en natuurrapport*
49 *Vlaanderen; Beleidsevaluatie.*
50
51 *Subsidiëring gemeentelijke waterzuivering in Europees kader - Rekenhof, december 2004.*
52
53 *Persbericht BBL Vlaanderen, 19/09/2006.*
54
55 *VMM,*
56 http://www.vmm.be/water/zuiveringsinfrastructuur/financiering/gemeentelijk/gemeentelijke_financiering.html

1
2 *Commissievergadering C239 – LEE35 van 5 juli 2007. Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot*
3 *Vlaams Minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur Hilde Crevits over de implementatie van het*
4 *maximaal gescheiden rioleringsstelsel.*
5
6 *VLAAMSE REGERING, Regeerakkoord 2004 - Vertrouwen geven, verantwoordelijkheid nemen. De ontplooiing van*
7 *Vlaamingen en Vlaanderen duurzaam bevorderen. Een zorgzame, lerende samenleving. Goed en doelmatig bestuur.*
8 *p. 71.*